

Aan de leden van de VOB

datum
15-04-2014

ons kenmerk
7410-00/14-00702/Adv/FvB/pm
Uw kenmerk

contactpersoon
Francien van Bohemen

onderwerp
Bibliotheekwet

Doorkiesnummer
070-3090540

e-mail
Bohemen@debibliotheken.nl

Geacht VOB lid, geachte heer, mevrouw,

Op 20 maart heeft minister Bussemaker schriftelijk gereageerd op vragen van de Tweede Kamer over het wetsontwerp bibliotheekwet WSOB. De VOB heeft kennis genomen van de inhoud en is daar op hoofdlijnen positief over. Uit de beantwoording blijkt dat de inspanningen die de VOB heeft verricht ter zake van de bibliotheekwet, niet voor niets zijn geweest. Het bestuur van de VOB heeft op 7 april aan de Tweede Kamer zijn reactie bekend gemaakt naar aanleiding van de antwoorden van de minister. Deze brief vindt u op de website van de VOB: www.debibibliotheken.nl (dossier Bibliotheekwet).

Met het oog op de lopende of recente vorming van een nieuw college van uw gemeente(n) en het daar uit voortkomende nieuwe gemeentelijke beleid, brengt de VOB u op de hoogte van de stand van zaken en resultaten die wij hebben geboekt bij onze lobby voor de nieuwe bibliotheekwet en de verdere acties die wij ondernemen. Deze stand van zaken kunt u aangrijpen voor gesprekken met relevante partijen binnen uw gemeente(n). De VOB heeft gisteren alle gemeenteraden en colleges van B&W over dit onderwerp een brief gestuurd. Deze brief is als bijlage bijgevoegd.

Wettelijke regeling positief

De VOB heeft namens haar leden permanent aandacht gevraagd voor de borging van (de functies van) de openbare bibliotheken in een wettelijke regeling. Dat is nodig om te voorkomen dat de maatschappelijke functies van de bibliotheken worden uitgehold of zelfs verdwijnen op basis van lokaal beleid. Mede gezien het functioneren van de bibliotheken in een landelijk stelsel is een wettelijke regeling van belang. Het bestuur van de VOB is dan ook verheugd dat de regering ons daarin volgt en het wetsvoorstel heeft opgesteld. De afgelopen periode hebben wij u regelmatig geïnformeerd over de voortgang in het proces naar een bibliotheekwet en hebben we u voornamelijk betrokken bij de tekortkomingen van het wetsontwerp vanuit het perspectief

van onze branche en zoals dat ook door de leden aan het bestuur werd aangereikt. Het wetsontwerp draagt echter ook bij aan het netwerk en de functies van openbare bibliotheken.

Iedere gemeente een bibliotheek

De VOB heeft de afgelopen tijd steun gekregen van bekende Nederlanders en diverse bibliotheken bij het verzamelen van handtekeningen voor het manifest *'Iedere gemeente een bibliotheek'*. De Facebook-actie krijgt nog steeds steun. Daarvoor onze hartelijke dank. Wij hebben in deze campagne sterk de nadruk gelegd op het behoud van de lokale bibliotheken en de gemeentelijke verantwoordelijkheid daarvoor en voor het stelsel als geheel. Op 18 maart jl. hebben we deze handtekeningen aangeboden aan de VNG, het IPO en de woordvoerders van de Tweede Kamer op dit terrein.

Reactie minister vragen Tweede Kamer

De minister heeft in haar schriftelijk antwoord op de vragen van Kamerleden aangegeven dat zij de maatschappelijke functie van de bibliotheken in de gemeenten belangrijk vindt en dat zij groot belang hecht aan een goede borging van de fysieke bibliotheekvoorziening in iedere gemeente. De minister stelt met nadruk dat de landelijke digitale bibliotheek geen vervanging is van de fysieke, lokale bibliotheek. Ze spreekt vertrouwen uit in de samenwerking tussen gemeenten, provincies, rijksoverheid en openbare bibliotheken die gezamenlijk het landelijke bibliotheeknetwerk vormgeven.

Aansturing en netwerkverantwoordelijkheid

De VOB heeft duidelijk gemaakt dat de bestuurlijke situatie in de openbare bibliotheekbranche complex is, met drie bestuurlijke echelons, en vele bibliotheken die met enkele tot een groot aantal gemeenten tot afspraken dienen te komen. Op diverse plaatsen hebben bibliotheken (en omliggende gemeenten!) last van gemeenten die de financiering van het bibliotheekwerk willen staken of onevenredig willen verminderen. De minister geeft in haar beantwoording aan dat de directe aansturing van de bibliotheken de verantwoordelijkheid van de gemeenten blijft, maar dat er daarnaast sprake moet zijn van een stelselverantwoordelijkheid. Gemeenten moeten met de andere partijen in het stelsel overleggen over eventuele plannen tot stopzetting van de subsidie en kunnen niet zonder meer individueel besluiten uit het bibliotheeknetwerk te stappen. De WSOB en de Wet Revitalisering Generiek Toezicht bieden waarborgen voor naleving en toezicht op de wettelijke eisen. Uiteindelijk zijn de minister - en namens haar de Koninklijke Bibliotheek (KB) - eindverantwoordelijk voor de organisatie en het behoud van het stelsel. Hierdoor hebben de bibliotheken een betere uitgangspositie verworven dan thans het geval is.

Vijf kernfuncties wettelijk verplicht

De VOB heeft begin 2013 - bij de internetconsultatie voor het conceptwetsvoorstel - ingezet op het opnemen van vijf kernfuncties van de openbare bibliotheken: 'lezen, leren, informeren, ontmoeting & debat, en kunst & cultuur'. De minister bevestigt in haar reactie dat zij de VOB en ook de Raad voor Cultuur volgt, die hebben gepleit voor de borging van de vijf kernfuncties. De minister acht deze functies noodzakelijk voor het behoud van een goed functionerend en toekomstvast bibliotheeknetwerk. De zorg over overregulering en toename van kosten - zoals de VNG schetst - acht zij ongegrond, aangezien de verplichting om de vijf kernfuncties aan te bieden op het niveau van een bibliotheekorganisatie geldt, niet op het niveau van elke vestiging afzonderlijk. Daarnaast gaat de minister ervan uit dat alle openbare bibliotheken gecertificeerd

zullen zijn (overeengekomen tussen VNG en VOB). Deze uitleg van de minister past bij het decentrale karakter van het openbare bibliotheeknetwerk en doet recht aan de rol die de bibliotheek in de lokale samenleving vervult.

Commerciële aanbieders

De keuze voor de uitvoerder van het bibliotheekwerk is en blijft een gemeentelijke verantwoordelijkheid en bevoegdheid.

Ten aanzien van commerciële aanbieders van bibliothecaire dienstverlening stelt de minister dat zij alleen binnen het openbare bibliotheeknetwerk passen indien aan de voorwaarden van de wet wordt voldaan. Dit betreft dan het vervullen van alle vijf de kernfuncties en voldoen aan de inhoudelijke criteria, het deelnemen aan het interbibliothecair leenverkeer, meedoen aan het landelijk collectiebeleid en het aanleveren van bedrijfsgegevens aan de KB. Als zij niet voldoen aan de voorwaarden die de wet stelt, hebben zij geen toegang tot de netwerkvoorzieningen als de landelijke digitale infrastructuur. Hiermee stelt de minister een stevige toelatingseis aan nieuwe aanbieders en daarmee ook aan gemeenten die met een commerciële aanbieder in zee willen. Dit staat bovendien nog los van het gegeven dat op commerciële partijen het leenrecht (exceptie voor bibliotheken in de auteurswet) niet van toepassing is.

De VOB heeft dit punt in de aanloop naar het wetsvoorstel ook naar voren gebracht en constateert dat de minister hier een duidelijke formulering kiest.

Wellicht ten overvloede wijs ik u in dit kader er ook op dat de cao openbare bibliotheken algemeen verbindend is verklaard. Een ieder die bibliothecaire dienstverlening aanbiedt dient de arbeidsvoorwaarden conform de cao te regelen, tenzij daar op verzoek ontheffing voor is verleend. Ook kunnen partijen die niet zijn aangesloten bij de VOB niet zondermeer gebruik maken van de collectieve marketingcampagnes die de CPNB aanbiedt en al helemaal niet van het merkbeeld van de openbare bibliotheken.

Fysiek en digitaal werken aanvullend

De VOB heeft benadrukt dat de digitale bibliotheek geen vervanging is voor de fysieke, lokale bibliotheek; sterker: ze liggen in elkaars verlengde en zijn onlosmakelijk aan elkaar verbonden. De minister bevestigt dit. De vijf kernfuncties kunnen volgens de minister zowel fysiek als digitaal worden vervuld, wat niet betekent dat ze daarmee inwisselbaar zijn. Bovendien is de exacte richting van de digitale ontwikkelingen moeilijk te voorspellen. Daarom acht de minister het onwaarschijnlijk en onwenselijk dat de vijf bibliotheekfuncties binnen afzienbare termijn geheel langs digitale weg worden vervuld.

Verdere aanscherping

Ondanks bovenstaande resultaten, is er een aantal punten in de beantwoording van de minister die de VOB verder aangescherpt wil zien.

Functioneren bibliotheeknetwerk

De verantwoordelijkheid voor het functioneren van het bibliotheeknetwerk ligt bij de minister. De minister stelt dat het jaarlijks bestuurlijk overleg tussen VNG, IPO en het ministerie van OCW, hiertoe voldoende waarborgen biedt, waarbij de KB monitort. De VOB vindt dat dit duidelijker geregeld moet worden, bijvoorbeeld in een helder omschreven overlegstructuur. De KB en de branche zelf dienen daarbij een rol te krijgen en de mogelijkheid om problemen in een vroegtijdig stadium te signaleren en onder de aandacht te brengen.

Lidmaatschap

De VOB zet sterk in op het belang van één lidmaatschap waarbij de klant zelf bepaalt welke diensten hij of zij wil afnemen binnen het lidmaatschap. De digitale dienstverlening kan alleen een succes worden als de combinatie wordt gemaakt met de fysieke dienstverlening van de lokale bibliotheken. Hoewel de minister de fysieke en digitale bibliotheek als één beschouwt, koppelt het wetsvoorstel het fysieke en het digitale lidmaatschap onvoldoende aan elkaar. De consequentie van de keuze om digitale gebruikers los te registeren, betekent een aparte, extra ledenadministratie. Dat is kostbaar en vraagt veel onderhoud. Tevens betekent dit dat de gebruiker die beide diensten van de bibliotheek wil benutten, wordt geconfronteerd met twee lidmaatschappen. De VOB acht voorts het risico dat de digitale dienstverlening de fysieke bibliotheekdienstverlening kannibaliseert, onaanvaardbaar. De VOB is in overleg met de KB om een gecombineerd lidmaatschap binnen de beoogde landelijke bibliotheekpas uit te werken.

Jeugdcontributie

De minister handhaaft in het wetsvoorstel de vrijheid van gemeenten om jeugdcontributie te laten heffen. De VOB bepleit dat jeugdlidmaatschap gratis is. Juist voor deze groep biedt de bibliotheek grote ontwikkelingskansen.

E-lending

Ten slotte maakt de VOB van de discussie over de bibliotheekwet gebruik om het debat over e-lending aan te zwengelen. Vooruitgang op het gebied van e-lending is essentieel om de digitale kant van de bibliotheek verder te ontwikkelen. De minister geeft in de Memorie van Toelichting bij het wetsontwerp aan dat zij zich zal inspannen om e-lending op de Europese agenda te krijgen. De VOB is benieuwd naar de stappen die de minister gaat zetten.

Verdere procedure

De Tweede Kamer zal naar verwachting half mei debatteren met de minister over haar antwoorden. Voorafgaand daaraan brengt de VOB de hierboven genoemde punten nogmaals bij de minister en de betrokken Tweede Kamerleden onder de aandacht.

Ik reken er op u voor dit moment voldoende te hebben geïnformeerd over de voortgang in dit dossier. Voor eventuele vragen of opmerkingen kunt u uiteraard bij ons terecht.

Met vriendelijke groet,

Ap de Vries
directeur

bijlage : VOB brief aan gemeenten d.d. 14 april 2014